

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



I 2024 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed 172 sundhedsfaglige tilsyn, der var målrettet bostedsområdet. Derudover blev der gennemført 185 fokuserede tilsyn med medicin håndtering på bosteder og 19 såkaldte opstartstilsyn med nyregistrerede bosteder.

De 172 sundhedsfaglige tilsyn målrettet bostedsområdet i 2024 tog udgangspunkt i målepunkter, som bl.a. omhandlede journalføring, medicin håndtering, informeret samtykke og hygiejne. Se opfyldelsen af målepunkter på tværs af tilsynene på side 6. Tilsynene med medicin håndtering og opstartstilsynene er ikke omfattet af denne erfaringsopsamling.

Resultater fra tilsynene

Af de 172 tilsyn var 68 planlagt ud fra stikprøver. 58 tilsyn var reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer for patientsikkerheden, fx fra medarbejdere eller pårørende, og 46 var opfølgende tilsyn med bosteder, der tidligere havde fået påbud efter et sundhedsfagligt tilsyn.

Ved 12 af de stikprøvebaserede tilsyn var der større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden, som udløste et påbud. Det svarer til 18%. Ved de reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer var der større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden ved 25 tilsyn. Det svarer til 43%. Og ved de opfølgende tilsyn var der større problemer i 12 tilfælde. Det svarer til 26%, hvor der stadig var større problemer, efter at de pågældende bosteder tidligere havde fået påbud om at rette op på alvorlige forhold for patientsikkerheden.

Samtidig var der ingen problemer af betydning for patientsikkerheden ved 21 af de opfølgende tilsyn, svarende til 46%. Her var bostederne nået helt i mål med at rette op på de problemer, der havde udløst et påbud.

Figurerne på næste side viser fordelingen af konklusioner, som de forskellige typer af tilsyn mundedede ud i.

Vurderingen "Ingen problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at samtlige målepunkter var opfyldt.

Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at styrelsen vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden. Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer desuden, at Styrelsen for Patientsikkerhed har vurderet, at det enkelte bosted vil kunne rette op på disse forhold på baggrund af den vejledning og rådgivning der blev givet under tilsynet.

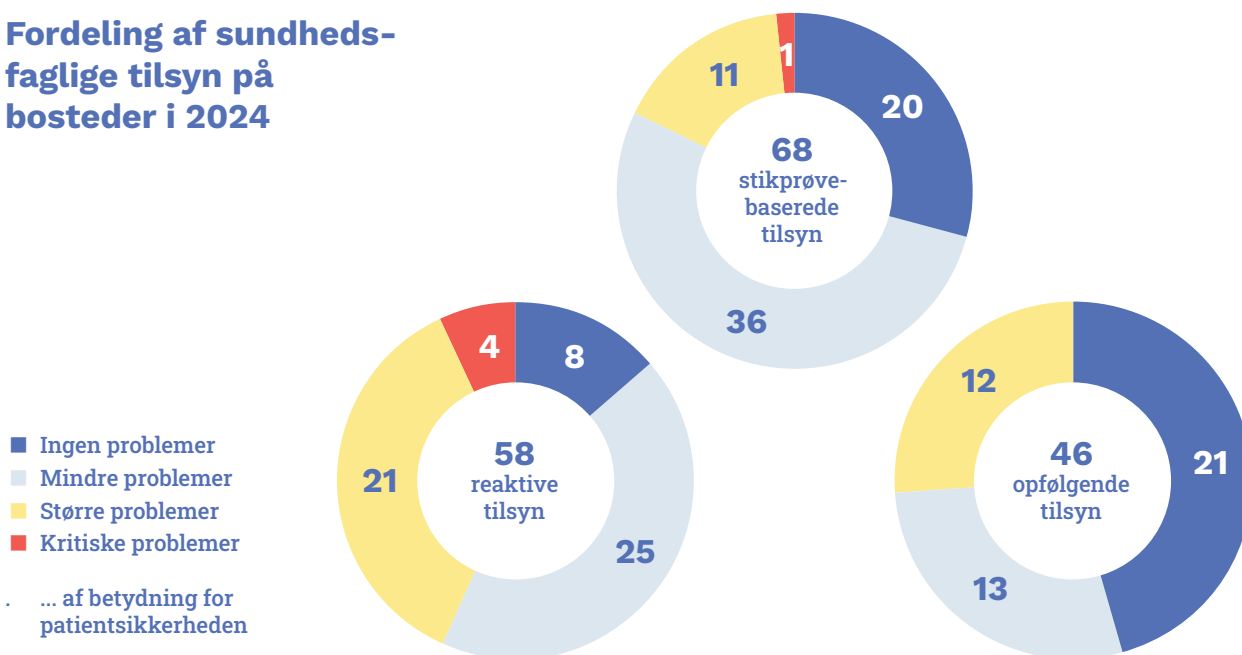
**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



Fordeling af sundheds- faglige tilsyn på bosteder i 2024



Vurderingen "Større problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering udløser et påbud til bostedet om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist. Styrelsen for Patientsikkerhed vil typisk følge op på et påbud med et opfølgende tilsyn for at konstatere, om bostedet har efterlevet de krav, styrelsen har stillet i påbuddet.

Vurderingen "Kritiske problemer for patientsikkerheden" indebærer, at der var forhold, som medførte en væsentligt forøget risiko for patientsikkerheden. I disse tilfælde kan Styrelsen for Patientsikkerhed give et påbud om midlertidigt at indstille virksomheden helt eller delvist, indtil det kan dokumenteres, at de patientsikkerhedsmæssige krav, der er stillet til bostedet, er opfyldt. Styrelsen følger op på, hvorvidt ændringerne er gennemført, og om påbuddet kan ophæves. Det sker ved et eller flere opfølgende tilsyn.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



Generelle observationer

De bosteder, der var omfattet af de sundhedsfaglige tilsyn i 2024, var meget forskellige, både i forhold til størrelse, beboersammensætning og omfanget af de sundhedsfaglige opgaver. Nogle bosteder havde beboere med komplekse lidelser og behov for specialiseret pleje og behandling, mens andre alene varetog medicin-håndtering for enkelte beboere med fx ADHD.

Uanset omfanget af de sundhedsfaglige opgaver skal bostederne leve op til nogle basale krav, der skal sikre, at opgaverne bliver varetaget patientsikkert. Man skal fx sikre, at de nødvendige kompetencer er til stede, og personalet har de nødvendige forudsætninger for at udføre opgaverne forsvarligt, hvad enten der er tale om håndtering af medicin, sondeernæring eller andre sundhedsfaglige opgaver.

Det er ledelsens ansvar, at de grundlæggende rammer er på plads, så der fx er klarhed over ansvar og instrukser for de sundhedsfaglige opgaver. Nogle steder er ansvaret for bestemte sundhedsfaglige opgaver samlet hos ganske få medarbejdere. Ved sygdom eller andet fravær blandt medarbejderne skal der være klarhed over, hvem der kan løse de sundhedsfaglige opgaver, så der ikke opstår problemer for patientsikkerheden.

Videndeling øger patientsikkerheden

Bostedsområdet er generelt præget af et stærkt pædagogfagligt fokus. Det er ikke en forudsætning for god patientsikkerhed, at ledelse eller medarbejdere har en sundhedsfaglig baggrund, men det kræver en grundlæggende forståelse for, hvad det vil sige at varetage sundhedsfaglige opgaver og fx fungere som medhjælp for patientens læge.

Mange bosteder, der fik sundhedsfagligt tilsyn i 2024, havde glæde af at dele viden og erfaringer om, hvordan man kan tilrettelægge de sundhedsfaglige opgaver, fx gennem faglige organisationer og andre fora. Det kunne være i forhold til, hvordan man kan skabe sammenhæng mellem den pædagogiske og den sundhedsfaglige dokumentation, eller hvordan man kan udvikle sundhedsfaglige instrukser, så de bliver brugbare redskaber for de medarbejdere, der skal bruge dem i det daglige arbejde.

Sundhedsfaglig vurdering og dokumentation

De målepunkter, der hyppigst gav anledning til anmærkninger ved de sundhedsfaglige tilsyn på bosteder i 2024, handlede om vurdering, opfølgning og dokumentation af den sundhedsfaglige pleje og behandling.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



Ved 46% af tilsynene var der mangler i beskrivelsen af beboernes aktuelle problemer og risici, og ved 44% af tilsynene var der mangler i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende den aktuelle pleje og behandling samt opfølgning og evaluering herpå.

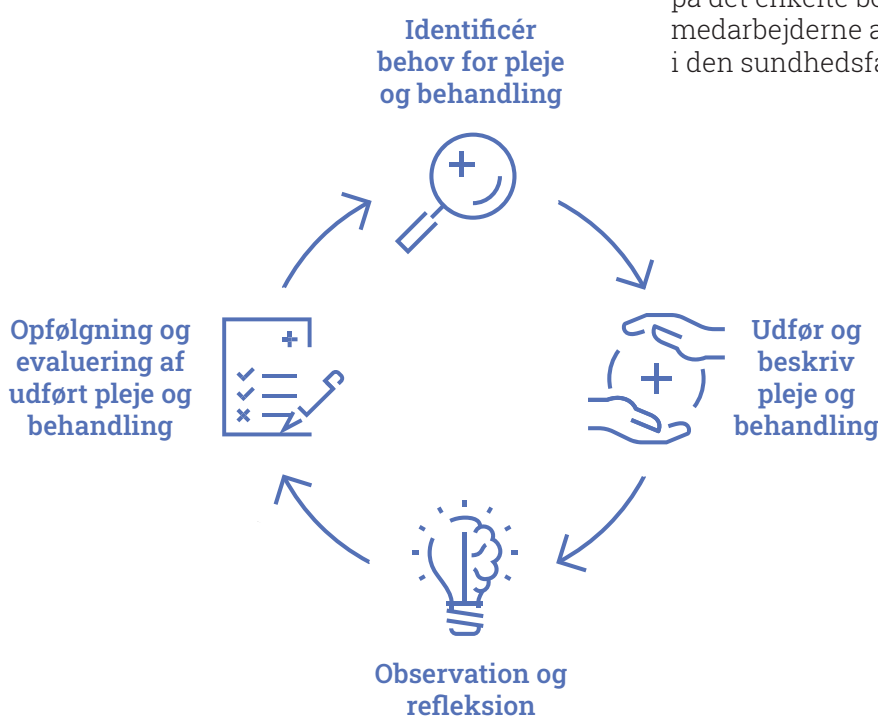
Grundlæggende skal den sundhedsfaglige dokumentation sikre, at medarbejderne kan følge op på beboernes pleje og behandling. Når flere forskellige medarbejdere er involveret i en beboers sundhedsfaglige behandling, er det afgørende, at alle involverede kan danne sig et overblik over beboerens tilstand og behov og reagere korrekt, hvis der sker ændringer i tilstanden.

Figuren nedenfor viser sammenhængen mellem de elementer i de sundhedsfaglige opgaver, der skal sikre at medarbejderne kan følge udviklingen i beboernes tilstand, så de får den nødvendige pleje og behandling.

Uden fastlagte arbejdsgange for observation og opfølgning er der risiko for, at man ikke opfanger forværring i en beboers tilstand. Det kan fx være, hvis en beboer går ned i vægt, uden at der bliver fulgt op på, om vægttabet kan skyldes sygdom.

Der kan også være behov for opmærksomhed på, hvornår den pædagogfaglige og den sundhedsfaglige indsats hænger sammen. Det kan fx være, når det gælder overvægt, kost og motion, hvor der kan være behov for både pædagogisk og sundhedsfaglig vurdering og opfølgning.

Erfaringer fra tilsynene viser, at patientsikker, sundhedsfaglig dokumentation fortsat bør være et fokusområde på bostederne. Gode journalsystemer, der understøtter den sundhedsfaglige indsats, og systematik i den sundhedsfaglige dokumentation kan være med til at styrke patientsikkerheden for beboerne. Omvendt kan nogle journalsystemer have en opsætning, der ikke understøtter behovene på det enkelte bosted, så det er sværere for medarbejderne at sikre overblik og systematik i den sundhedsfaglige dokumentation.



**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



Medicinhåndtering

Håndtering af medicin er en af de mest almindelige sundhedsfaglige opgaver, som personalet på bosteder varetager. Fejlmedicinering kan have alvorlige konsekvenser for beboerne. Derfor er det vigtigt, at personalet har de nødvendige kompetencer, og at der er sikre arbejdsgange og klare instrukser for håndteringen af beboernes medicin, så personalet har mulighed for at varetage opgaven patientsikkert.

Ved 34% af tilsynene i 2024 var der uoverensstemmelser i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende den medicin, der var ordineret til beboerne, og den lokale medicinliste. Det betyder, at borgeren enten får for meget, for lidt eller forkert medicin. Det kan forlænge et sygdomsforløb eller give alvorlige bivirkninger som hjerteproblemer eller smerter. Ved 37% af tilsynene var der mangler i forhold til opbevaringen og håndteringen af beboernes medicin.

Generelt viser erfaringerne, at de bosteder, der fik tilsyn, havde opmærksomhed på netop medicinhåndtering. Mange steder havde man arbejdet systematisk med kompetenceudvikling, så medarbejderne var blevet undervist i sikker medicinhåndtering. Der var generelt også opmærksomhed på organisering og ansvar, og mange steder havde man udpeget en medicinansvarlig medarbejder. Der var dog stadig et stort antal fejl i medicinhåndteringen ved tilsynene.

Erfaringerne fra tilsynene peger på, at de indsatser, der har været sat i værk inden for de seneste år, i et vist omfang har båret frugt, og at patientsikkerheden er styrket på dette område.

Der er dog fortsat behov for fokus på sikker håndtering af medicin på bostederne.

Hygiejne

Et af de emner, som bostederne ofte blev rådgivet om i forbindelse med de sundhedsfaglige tilsyn i 2024, var håndhygiejne i forbindelse med sundhedsfaglige opgaver. Der stilles samme krav til basal håndhygiejne, når man varetager opgaver med fx medicinhåndtering, uanset hvor man arbejder. Det vil sige, at den medarbejder, der fx dispenserer medicin for en beboer, fx ikke må bære neglelak, kunstige negle eller fingerringe, da det øger risikoen for infektioner og spredning af smitsomme sygdomme. Det gælder uanset, hvor medicinhåndteringen foregår, også hvis det er i patientens eget hjem.

Konklusion

Resultaterne fra de sundhedsfaglige tilsyn i 2024 viser, at der var mange bosteder, der havde problemer med at leve op til kravene til især sundhedsfaglig vurdering og journalføring samt medicinhåndtering. Samtidig peger observationer fra tilsynene på, at mange af de bosteder, der fik tilsyn, har arbejdet målrettet for at udvikle rammer og kompetencer, der skal medvirke til, at de sundhedsfaglige opgaver kan varetages patientsikkert. En stor del har dog endnu ikke implementeret tilstrækkeligt sikre arbejdsgange.

Der er stadig behov for at fastholde et fokus på patientsikkerheden på bostedsområdet og fortsætte den udvikling, som på en del bosteder har ført til en mere robust organisering af de sundhedsfaglige opgaver.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

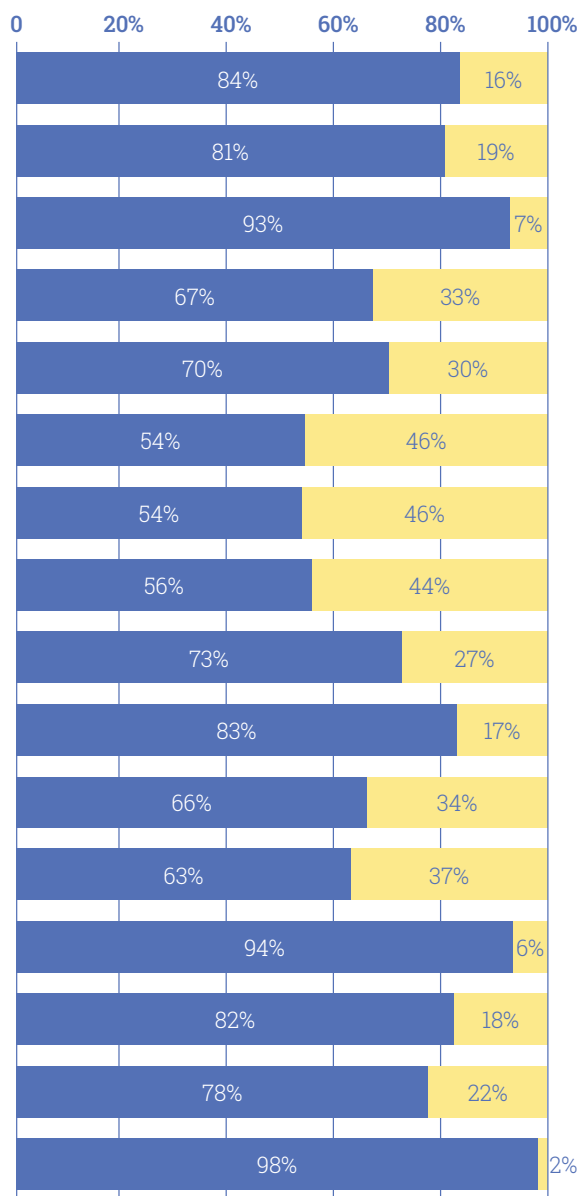
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på bostedsområdet 2024



Målepunktopfyldelse

1. Instruks for personalets kompetencer, ansvars- og opgavefordeling (170)
2. Instrukser for patienternes behov for behandling (171)
3. Formelle krav til instrukser (170)
4. Instruks vedrørende sundhedsfaglig dokumentation (171)
5. Den sundhedsfaglige dokumentation er overskuelig, systematisk og føres i en journal (171)
6. Sygeplejefaglig beskrivelse af patientens aktuelle og potentielle problemer (171)
7. Oversigt over patienters sygdomme, funktionsnedsættelser samt aftaler med behandlingsansvarlig læge (171)
8. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering (167)
9. Instruks for medicinhåndtering (168)
10. Instruks for samarbejde med de behandlingsansvarlige læger (171)
11. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende ordineret medicin og medicinliste (168)
12. Medicinbeholdning og journaler vedrørende medicinhåndtering (168)
13. Instruks for brug af ikke-lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud (170)
14. Patienters retsstilling (171)
15. Procedurer for hygiejne og smitsomme sygdomme (170)
16. Adrenalin ved injektionsbehandling samt kompetencer for anvendelse heraf (57)



■ Opfyldt ■ Ikke opfyldt

OBS: Ikke alle målepunkter er aktuelle for alle bosteder. Denne oversigt omfatter tilsyn, hvor de enkelte målepunkter var relevante for det enkelte bosted. For hvert målepunkt er angivet det antal tilsyn, hvor målepunktet var aktuelt.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600